

„Stara reč je že, da se mora slednji vsega ogibati, kar je zoper lepo obnašanje, in da ima nad poštenjem svoje rodbine in družine čuti. Postave in šege vseh narodov so v vsakem času na to gledale, da se lepo obnašanje in pravost varuje. Ravno tako terja najvišji Izlamov ukaz, da se lepo obnašanje ohrani; on zapoveduje ženskam pregrinjalo (šlajer). Vsaka turška žena ima tadaj dolžnost pregrinjalo nositi, kadar gré kam, pa tudi véra ji to zapoveduje. Al vendar se nahaja mnogo žensk, ktere zoper postavo in lepo zadržanje nosijo silno tanke pregrinjala in ferredje, to je, oblačila iz take robe, ki se za žensko obleko nikolj ni jemala. Tako nespodobno oblečeno hodijo po ulicah pol pregrinjene, se vedejo nespodobno, zahajajo na očitnih sprehajališih med možke in delajo marsikaj, kar je po postavi oestro oestro prepovedano. To vse nasprotuje pa tudi pravosti in spodkopuje premoženje družin. Prihodnje imajo tedaj vse ženske, ktere ga kolj stanú, kadar grejo iz hiše, debele pregrinjala nositi, skozi ktere se njih obličje ne dá spoznati, ferredje pa morajo biti suknjene, iz angorske volne, ali drugih enacih snutkov, in sicer brez štikarije, port ali kakega družega lišpa. Zunaj hiše ne smejo v nogovicah in šlapah hoditi, ampak čadike (nekake škornje iz rumenega usnja, kakoršne nosijo v jutrovih deželah sploh možki in ženske) ali kako drugo pripravno, spodobno obutev naj nosijo. Kadar grejo kaj kupovat, jim je oestro prepovedano, v štacuno stopiti, ampak zunaj imajo tako dolgo ostati, kakor dolgo je treba, kaj kupiti. Na sprehod smejo samo v take kraje iti, ki so ženam odločeni. Ojstra kazen bo zadela vsako ženo, ktera se zoper postavo in lepo obnašanje pregreši. Noben gospodar ne sme imeti kónj in kočij, kateri njegovo premoženje presegajo, in za kočijaže se ne smejo taki jemati, kateri bi utegnili ženam nevarni biti. Tudi možki se imajo spodobno in postavam primerno obnašati, zlasti na očitnih shajališih, cestah in sprehajališih. Vsaktere nespodobnosti naj se varujejo in naj ne pijó žganih pijač ne domá ne zunaj dóma“.

Dopisi.

Na Ptuji 6. febr. J. Ž. Mnogo zasluženi gosp. Ivan Kerpan, bivši predstojnik mariborske gimnazije, že več let na Ptuji stanujoči in občno spoštovani zavoljo svoje izverstne učenosti, so po doveršenem 50. letu svojega duhovništva drugo novo sveto mašo v staroslavni mestni cerkvi sv. Jurja še s tako krepkim glasom zapeli, da malokteri mlad duhoven tako. Ponosna naj bo cela Slovenija, ktera je tako čverstega sivostarčka doživela; ponosijo pa se naj posebno njihova lastna mamica, ktera so tako modrega in močnega sinka izgojili, da jih v sivi starosti nadušenost za vse koristno in krepka beseda v bogoslavljenji zapustila ni! O njihovih zaslugah govoriti se ne prederznem; saj so dobro znane; le toliko opomnim, da so slavni jubilent izverstni latinec, gerk, lah, francoz, nemeč in španjolec, da pa tudi prav dobro slovensko umejo, preradi „Novice“ beró, veliko veselje o napredovanji slovenske omikanosti imajo, — da ob kratkem rečem: verl domorodec so, ktere ga naj nam Bog še mnoge leta ohraniti blagovoli. Lepi te svečanosti so se pridružili prostovoljno prečastiti duhovni župniki in pomočniki iz bližnjih okolice, da bi s svojim občno spoštovanjem in ljubljnim učiteljem milega Boga zahvalili za toliko milost in dobroto. Visokočastiti gosp. nadžupnik in dekan mestne fare, gospod Jakob Standegger, svetovavec lavantinske in sekovske škofije, znani imenitni dobrotnik mnogih hvalevrednih zavodov, čeravno že tudi blizo jubilent, so s krepko in serčno besedo tako mično pridigovali, da je marsikteremu poslušavcu beseda serce prešinila; po doveršeni službi Božji pa so lepo kerdelce zbranih imenitnih mestnjanov in uradnikov, kakor tudi vseh onde poslovojočih duhovnov v svojo gostoljubno stanovanje vzeli in jih prav pošteno postregli, in tak zlato gostovanje z zlato milodarnostjo ovenčali. Živio!

Iz Ljubljane. 13. t. m. je imela krajnska hranilnica (sparkasse) svoj véliki letni zbor v pričo Njih eksc. deželnega gospoda poglavarja grofa Chorinsky-ga. Z ogovora višjega njenega predstojnika gosp. Janeza Šlaker-ja posnamemo svojim bravcom najimenitniše reči zastran gospodarstva te družbe v preteklem letu, v kterem je hranilnica še očitniše kakor druge leta pokazala, na kako terdnih nogah da stoji, in djansko poterdila vse, kar so ji na čast „Novice“ takrat govorile, ko so prigovarjale ljudém, naj nikar ne verjamejo oplášenim mevžam in lažnjivim sleparjem. Vendar so bili, kakor gosp. predstojnik v svojem ogovoru pravijo, vsi opomini le bob v steno: v 6 mescih so lani oplášenci vzeli 355.000 gold. nazaj, in s tem si škodovali sami sebi, ker so prišli ob obresti (činže) ali pa svoj dnar izročili nevarnim rokam; škodovali pa so tudi hranilnici, ker je mogla mertvo ležeči dnar vedno pripravljen imeti, da ga je mogla vsaki dan poverniti ljudem. Ali je ta skušnja kaj spametovala ljudi, bo prihodnji čas učil; Bog daj pa, da bi takega časa več ne bilo! — Kakor rajtenga kaže, je lani 5039 ljudi položilo 575.636 gold. v hranilnico, 4733 je pa 503.750 gold. nazaj vzelo. Obrest (činžev) po 4 od 100 je plačala lani svojim deležnikom v vsem skupaj 104.067 gold. 17 kr., od kterih so si pa deležniki le 11.063 gold. 42 kr. izplačati dali, — 93.003 gold. 75 kr. so pustili v hranilnici, da jim obresti spet obresti nesó. V vsem skupaj je bilo v hranilnici lani za 2 milij. in 817.958 gold. in 31 kr. dnarja naloženega, tedaj za 164.789 gold. in 75 kr. več kakor predlanskim; pa bi ga bilo gotovo še veliko več, ako bi ne bil omenjeni lanski hrup tega kriv. Hranilnici lastno premoženje je narastlo lani na 267.541 gold. in 57 kr.; že to premoženje daje vsem, ki imajo pri nji svoj dnar naložen, varnost za 9 od 100. Predlanskim je 11.161 ljudi svoje premoženje v hranilnici naložilo; lani ga je prineslo na novo še 1689 ljudi, nazaj vzelo ga je 1884. Kaj pa je hranilnica počela z vloženimi kapitali? Rajtenga kaže, da 1 milijon in 196.603 gold. ima naloženih s pupilarno varnostjo na hišah in zemljiših, v zastavnih obligacijah dunajske banke ima 646.850 gold., ki so zagotovljene na 349 hišah in 760 zemljiših; čez 900.000 gold. ima v drugih obligacijah, 65.000 gold. ima izposojenih na zastave, hiša njena je vredna 37.000 gold., gotovega dnarja pa je imela konec leta 117.021 gold. — Z ljubljansko hranilnico je pa tudi združena zastavilnica, kamor ljudje mnogih stanov, ako jim dnar mine, nosijo to in uno reč v zastavo, da dobé kak goldinar v sili. Od vseh Svetih 1858 do vseh Svetih 1859 je hranilnica posodila na 23.996 zastav 89.288 gold., in ker je že pred imela na 15.970 zastav 73.983 gold. izposojenih, je lansko leto skupno izposojilo na 39.966 zastav zneslo 163.271 gold. Ker pa so ljudje med letom 27.789 zastavljenih reči rešili, je imela o vseh Svetih lanskega leta še 12.177 zastav, za ktere je izposodila 58.052 gold. In tako kaže rajtenga od konca do kraja dobro gospodarstvo naše hranilnice, ktera popolnoma zaupanje zasluži in pri kteri, — kakor smo že večkrat rekli — skor nič družega ne pogrešamo, kakor samo to, da svojih dnarjev premalo posoja na kmetije. — Zdaj pa še nekaj novega. V tem zboru je bilo sklenjeno, da bo hranilnica, kjer ni drugej pripravnega prostora našla, nazi-dala na svojo lastno hišo na sejmišu še dvoje nadstropij in prizidala na levem koncu proti strelišu še toliko, kolikor ima tam praznega prostora. Ker bo tako hranilnica zidala na svoji zemlji in pod staro streho, bo za to dozidanje obrnjeni kapital dobro naložila, zraven pa mesto olepšala z mogočnim poslopjem na lepem prostoru. Pri tej priliki prosimo tistih 6 gospodov, ki so bili v „zidarski odbor“ izvoljeni, naj pri osnovi družega ali tretjega nadstropja ne prezrejo mnogokrat že razodete želje, da bi tu realna šola (nižja in višja) kaj pripravno mesto imela. Ker se pri novih stavbah dá marsikaj tako uravnati, da utegne na več strani prav biti, bode bistro-

umen mojster z ozirom na to že lahko pravo zadeli brez škode za eno ali drugo. — Še druga za učitelje krajnskih ljudskih šol prevažna reč, ki so jo sprožili Njih ekscelencija gosp. deželni poglavar, je prišla v temu zboru v prevdarek: naj bi namreč hranilnica iz svojega lastnega premoženja darovala primeren kapital, ki bi se obračal udovam in otrokom umerlih učiteljev v pomoč. Nadjati se je, da po izgledu štajarske hranilnice bo tudi krajnska storila kar bo mogla. Da pa se to določi, bo vzelo vodstvo hranilnice to reč poprej v prevdarek.

Iz Ljubljane. Naj povzamemo tudi iz zбора, ki so ga imeli mestni odborniki 16. dan t. m., važniše sklepe. Na predlog gosp. župana-namestnika je bilo sklenjeno, Njih Veličanstvu prošnjo pokloniti za obstanek deželnega poglavarstva v Ljubljani; — spominek Radecki-tov se ima s primerno slovesnostjo odkriti na sv. Jožefa dan; — teržaška družba, ki se je s zastavljenimi 3000 gold. zavezala gazno osvečavo v Ljubljani napraviti, bo zgubila svojo zastavo, ker ne more mož beseda biti; magistrat se je obernal drugam, da Ljubljana vendar kadaj dobí gazno osvečavo; — pritožba zavoljo Št. Jakobške šole je bila poravnana; ternovska farna šola naj se uravná po dotičnih šolskih postavah; — dvema učiteljema je bil poboljšek iz mestne kase dovoljen; — prošnja protestantske občine, naj bi — gledé na to, da tudi protestantski prebivavci plačujejo za katoliške šole in z vsemi mestnjani vred nosijo mestne bremena — mestna kasa darovala na leto 100 gld. v pripomoč učeniku slovenskega jezika, ki si ga želi tudi nemška protestantska šola *) udinjati za svoje učence, je bila uslišana; — nekterim posestnikom mestnih gostivnic, ki so bile lani z vojaki in vojaškimi konji čez pravično mero obložene, je bilo primerno povračilo dovoljeno.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Ministerski ukaz oklicuje, da tistim, ki so za leto 1860 napovedali, da se hočejo od vojašine odkupiti, je na prosto voljo dano: ali takso do 1. sušca plačati ali pa poprejšno napoved do ravno tega časa preklicati.

— Ne davnej je prišla koroška deputacija na Dunaj, presvitlega cesarja v imenu cele dežele prosit, naj bi se železnica koroška hitro dodelala. Potem so se podali poslanci k gospod ministru dnarstva, ki jim je rekel, da letos se še ne bo móglo dosti storiti, da pa v letu 1862 bo cela železnica iz Marburga v Celovec dodelana.

— Koliko ljudje v našem cesarstvu v maloloterijo dnarja zastavijo, kaže ravnokar na svetlo dani loterijski pregled, iz kterega se vidi, da so leta 1858 vsi vkupaj čez 9 milijonov in 500.000 gold. v loteriji dobili. Ker je mala loterija to leto cesarskim kasam čez 6 milijonov gold. čistega dohodka donesla in loterijnih stroškov v vsem skupaj ni manj bilo kakor 4 milijone, je iz tega očitno, da so ljudje v tem letu okoli 20 milijonov gold. v loterijo zastavili.

*) Ker celó ta na postave naših šol ne tako vezana šola želi slovenščini pravična biti, je le čudno, da v gosp. Waldherr-jevi šoli, za katero veljajo vse cesarske šolske postave, menda še ni k temu spoznanju prišla, da je slovenski jezik jezik deželni in da ga vsak potrebuje, ki v deželi prebiva, — da tedaj ni dosti in da je zoper postavo, ako se v vsakem razredu na teden le ena ura določi za učenje tega jezika! Tudi v gospod Marovi nedeljski šoli, ki je namenjena tukajšnjim štacunarskim učencem, bi bila živa potreba, da bi se fantje vadili slovenskega jezika, da bi znali kramarjem, kakor se spodobi, saj kadaj po domače „rajtenge“ pisati ali jim odgovor na pisma dati, ki se jim pišejo, da se jim naši domači ljudje ne bojo smejali, ako jim pošljejo kakošne križe kraže na deželo ali pa jim odgovorijo v neznanem jeziku.

Vred.

— Poštni imenik kaže, da izhaja letos v našem cesarstvu okoli 284 časnikov, in sicer 90 političnih, 191 pa nepolitičnih.

— Tista novica, da je neki Camerini iz Ferare našem cesarju 60 milij. frankov zapustil, je, kakor „Volksfreund“ piše, prazna; Camerini je zapustil 3 milij. škudov propagandi rimski, in le izpolnjenje te oporoke cesarju izročil.

— Pervo plačilo z 8 milijoni gold. v srebru, ki ga ima Sardinija za odškodnino lombardiškega deržavnega dolga avstrijski vladi plačati, je francozka vlada 10. dan t. m. odrajtala.

— Kakor „Oester. Zeitung“ piše, je komisija, ki vsled cesarjevega povelja na Dunaji prevdarja deržavne stroške in dohodke, s svojim delom že tako deleč, da se sme pričakovati, da bo do konca prihodnjega mesca končala svojo nalogo.

Iz Zagreba. Gledé na veliko revšino na Horvaškem in Slavonskem so cesar po sklepu od 10. dneva t. m. na prošnjo tukajšnjega bana dovolili, naj se v pripomoč najrevnišim 30.000 gold. iz deržavne kase vzame in v posojilo razdeli proti temu, da bojo v 6 letih posojilo deržavni kasi povernili. — 1. maja zadobi v drugih deželah veljavna cesarska gojzdna postava s nekimi premembami tudi v vojaški Granici svojo moč.

Iz Českega. Kakor na Marskem tako bo menda tudi tukaj nehala tarifa mesa in kruha; mestni odborniki v Pragi so predložili deželnemu poglavarstvu ta nasvet.

Iz Linca. Deželni poglavar svari v oklicu te dni razglašenem pred barantijo s srebernim in kuprenim drobižem, ker je slišal, da je ažiotaza s tem dnarjem v nekterih deželah že spet zelo navadna.

Benetke. Novi deželni poglavar vitez Toggenburg je prišel 16. t. m. v naše mesto in bo brez pomude začel prenaradbo deželnih gosposk od konca do kraja, ker je očitno, da kakor je zdaj ne more dalje biti; na laške uradnike se ni povsod zanašati. — Ker so dosihmal vse prizadeve spodletele, novega mestnega župana izvoliti, bo berž ko ne vlada cesarskega komisarja namesto njega izvolila.

Milan 15. febr. Danes popoldne je kralj sardinski prišel z velikim spremstvom v Milan, kjer misli več dni ostati. Pravijo, da se bo tu zdaj nova razdelitev sardinske deržave v 5 dežel z ravno tolikimi glavnimi mesti doveršila. Namesto navadnih veselíc na pustni terek misli neka tukajšnja stranka Benečanom v milovanje veliko černo mašo napraviti, h kateri ima vsak v črnem oblačilu priti. Povabila je poslala tudi v Benetke, Terst in Istrijo.

Turin. 12. dan t. m. je sardinska vlada pogodbo sklenila za 6000 kónj.

Rim. Mnogim Rimcom so ojstre strune, ki jih je francozki general Goyon napel, zelo zoperne; noč in dan hodijo po mestu močne patrole, ponoči so še dvakrat močnejše; vsakega, ki ga srečajo, pozdravljajo kakor v letu 1849, z ojstrim: „qui vive?“ (kdo je?) — Govori se, da je rimska vlada pri nekemu velikemu dnarničarju v Parizu 50 milijonov frankov najela.

Napolitansko. „Vihar, ki grozno pretresa zgornjo in srednjo Italijo, bo javalne Napolitansko zgrabil“ — piše nekdo v „Allg. Ztg.“. „Napolitanec hoče Napolitanec ostati in mu ni mar za vortoglavnost laško; dnarni stan napolitanskega kraljestva je tako srečen, da se nobena dežela ne more meriti z Napolitanskim, in kjer podložni ne plačujejo velikih davkov, tam se vladi ni bati, da bi se vzdignili zoper njo“. — Ali je pa tudi vse res tako?

Francozko. Iz Pariza 15. febr. — Deržavni zbor, ki bi se bil imel že ta mesec tukaj začeti, je odložen do 1. sušca, ker dotistihmal, misli Napoleon, bo v angležkem deržavnem zboru, ki francozko-savojski politiki ni nič prijazen, že gotovo: ali bo minister Palmerston, njegov prijatelj in podpornik, še na čelu angležkega ministra ostal ali